

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

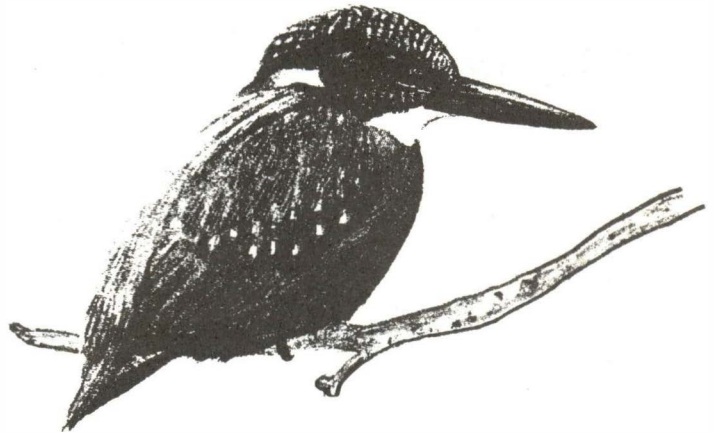
K.H. Voous: In de ban van vogels - Ornithologisch Biografisch Woordenboek van Nederland. 1995. ISBN 9055460133. Uitgeverij Scheffers. Prijs f 79,90.

Wat wordt er in ons land ongelooflijk veel over vogels geschreven! Naast landelijke tijdschriften als Het Vogeljaar, Vogels, Limosa en Dutch Birding, zijn er bekende regionale bladen als De Graspieper (Noord-Holland), Drentse Vogels en Limburgse Vogels. Wie denkt het nu wel gehad te hebben, vergist zich want het aantal bladen dat door plaatselijke vogelwerkgroepen wordt uitgegeven is nauwelijks te overzien!

Over de mensen die al deze bladen vullen, wordt zelden iets geschreven. Een opvallende publikatie in dit verband was het proefschrift van G.A. Brouwer uit 1954 getiteld "Historische gegevens over onze vroegere ornithologen en over de avifauna van Nederland". Brouwer beschrijft hierin de verdiensten van mensen die tot in het begin van deze eeuw de ornithologie van Nederland een gezicht gaven zoals de bekende Jonkheer Snouckaert van Schauburg. Naast dit veel geciteerde werk vinden wij af en toe personalia in Het Vogeljaar en in Limosa. In het laatste blad gaat het hierbij vaak om een "In memoriam", vrijwel steeds geschreven door Prof. Dr. K.H. Voous. In 1986 werd aan Voous gevraagd een extra nummer van Limosa te vullen met een overzicht van de ontwikkeling van de ornithologie in Nederland gedurende de twintigste eeuw, min of meer als een vervolg op het proefschrift van Brouwer. Voous heeft dit verzoek met enthousiasme opgepikt en raakte al spoedig in de ban van ornithologen. Dit heeft er toe geleid dat er nu een boek is uitgekomen dat ruim 600 bladzijden telt en waarin ruim 500 biografieën zijn opgenomen. Dat aantal is vooral zo groot geworden omdat Voous geboeid raakte door de rol van amateurs (personen die niet beroepshalve met vogels bezig zijn) bij de ontwikkeling van de ornithologie. Hierdoor heeft hij naast uitvoerige artikelen over grootheden als Luuk Tinbergen, Niko Tinbergen en Herman Klomp vele pagina's besteed aan de levensloop van mensen die "in de ban van vogels" waren geraakt, bepaalde zaken bestudeerden en daarover publiceerden, maar daar niet beroepshalve mee bezig waren.

Ook al telt dit boek 600 pagina's, ook Voous heeft een keus moeten maken. De opvallendste keus is wel dat hij uitsluitend personen beschrijft die vóór 1950 zijn geboren. Het gevolg hiervan is dat alle vogelkundige activiteit in ons land tot zo ongeveer 1975 vrijwel volledig in beeld wordt gebracht, maar dat nog al wat jongere ornithologen die vooral na 1975 van zich hebben doen spreken, niet of nauwelijks aan bod komen. Zo ontbreken biografieën van personen als Kees Camphuysen (zeevogels), Peter Meiningner (Deltagebied en Egypte), Rob Bijlsma (roofvogels) en Fred Hustings (SOVON). Dit gemis wordt ten dele opgeheven door de inleidende hoofdstukken, waarin Voous de ontwikkeling van verschil-

lende takken der ornithologie schildert (klassieke ornithologie, avifaunistiek, oecologie, ethologie, vogelbescherming). Hier trekt hij de lijnen door naar de jaren negentig en worden de verdiensten van de hiervoor genoemde personen in het juiste kader geplaatst.

Ijsvogel

Met het schrijven van dit boek heeft Voous een buitengewone prestatie verricht. Dat geldt in de eerste plaats voor het bij elkaar halen van alle informatie die in dit boek is verwerkt. Er zullen vele honderden brieven met verzoeken om informatie geschreven zijn aan ornithologen en aan familieleden van reeds overleden ornithologen. Een wellicht nog grotere prestatie is de manier waarop Voous de hem toevertrouwde informatie heeft verwerkt in (bewust) subjectief getinte verhalen. In een levendige en prettig leesbare stijl beschrijft Voous de levensloop en de vogelkundige activiteiten van zijn ornithologen. Die verhalen vervelen geen moment. Aan vrijwel iedereen heeft Voous gevraagd hoe de belangstelling voor vogels is ontstaan en gegroeid. Niet zo vreemd dat vaak de boeken van Thijsse en de bekende boekjes van Tinbergen worden genoemd (Vogels onderweg, Vogels in hun domein). Het aardige van veel biografieën is ook dat de lezer wat opsteekt over takken van wetenschap waarmee hij zich waarschijnlijk niet dagelijks bezig houdt. Zo geven bijvoorbeeld de biografieën van Herman Berkhoudt en Gart Zweers een aardig beeld van het morfologisch onderzoek dat verricht wordt aan de Rijksuniversiteit Leiden.

Denk niet dat dit boek alleen de moeite waard is voor mensen die goed zijn ingevoerd in het merkwaardige wereldje van vogelend Nederland. Zo zijn er onder de beschreven personen mensen te vinden die in Noordwijk enige bekendheid genieten, bijvoorbeeld

doordat zij een lezing hebben gegeven in het Jan Verwey Natuurcentrum. Daarbij zijn namen te noemen als die van Luit Buurma (vogeltrek), Ko de Korte (poolexpedities), Chris Smeenk (dolfijnen), Johan de Jong (Kerkuil), Gerlof de Roos (Taymir-expeditie), Fred Koning (uilen in de AWD), Gert Baeyens (Ekster) en voor de oudgedienden onder ons: Jan P. Strijbos (reisverhalen). Daarnaast zijn er nog al wat namen te noemen die velen iets zullen zeggen en waarvan het leuk is wat meer te weten. Natuurlijk komt Jan Verwey aan bod, evenals Heimans, Thijsse, Taapken, Zweerus en Kist. Niet alleen onderzoe-

kers passeren de revue, ook aan bekende rondleiders als Theu van Deursen (Groote Peel) en Arie Schaap (Naardermeer) wordt aandacht geschonken. Een landelijke bekende figuur als Karel Schot van de vogelklas in Rotterdam ontbreekt evenmin in dit boek. Kortom een boek dat je niet in één adem uitzult lezen, maar waarnaar je steeds weer zult grijpen om wat meer te weten te komen over een bepaalde persoon of over bepaalde ontwikkelingen in de Nederlandse ornithologie.

Big-Day in Noordwijk en Omgeving

Ab Steenvoorden

Afgelopen voorjaar, 13 mei heeft de vogelwerkgroep voor de tweede maal een Big-Day gehouden. De bedoeling van zo'n Big-Day is om binnen een bepaald gebied en binnen een vastgestelde tijd zoveel mogelijk verschillende vogelsoorten waar te nemen. Er deden negen leden van onze werkgroep mee, verdeeld over vier groepen.

Groep 1: Rien en Robert Sluys en Merijn van Leeuwen

Groep 2: Jelle van Dijk en Marjan Bos

Groep 3: Jan Jacobs en Richard Zonneveld

Groep 4: Willem-Jan Hooymans en Ab Steenvoorden

Om de Big-Day zo eerlijk mogelijk te laten verlopen waren er een aantal spelregels opgesteld. Er mocht alleen worden gevogeld vanaf zes uur 's morgens tot vier uur 's middags, binnen de grenzen van het gebied dat onderzocht wordt door de vogelwerkgroep. Men moest alles te voet of per fiets bezoeken en elke vogelsoort moest door minimaal twee waarnemers van de groep gezien worden.

Helaas werkte het weer op zaterdag 13 mei niet mee, er stond een harde, koude wind vanuit het noord-westen en er vielen af en toe behoorlijke buien.

Er werden in totaal 94 verschillende vogelsoorten gezien. Een exoot, een mannetje Rosse Stekelstaart-eend (gezien door groep 4) hebben we niet meegeteld.

Groep 1: Totaal 73 soorten. Meest opvallende soorten; Zilverplevier, Kuifleeuwerik en Sprinkhaanzanger.

Groep 2: Totaal 77 soorten. Meest opvallende soorten; Wespendif, Oeverzwaluw, Paapje en Zilverplevier.

Groep 3: Totaal 79 soorten. Meest opvallende soorten; Zomertaling, Slobeend, Zwarte Specht, Zwarte Roodstaart en Matkop.

Groep 4: Totaal 77 soorten. Meest opvallende soorten; Havik, Oeverzwaluw en natuurlijk de Rosse Stekelstaart-eend.

Na afloop van deze dag verzamelden we allemaal bij het natuurcentrum, waar Coby van Dijk ons verwel-

komde met koffie en koek. Hier werd nog even lekker nagepraat over deze koude, natte, maar toch erg geslaagde dag. Iedereen was het er over eens dat er door de slechte weersomstandigheden toch wel een redelijk aantal soorten vogels gemist was. Zo was er nauwelijks zeetrek, werden er geen overvliegende vogels waargenomen en de zang liet het ook goed afweten.

Zwarte Specht

Verder waren de meest Big-Dayers het er wel mee eens dat de tijdsduur (tien uur) ietwat aan de krappe kant was, vrijwel iedere groep moest vanwege tijdsgebrek sommige gebieden laten vallen.

Met een kleine groep (5 personen) zijn we die avond nog naar de chinees in de Kerkstraat geweest, waar afgesproken werd de Big-Day volgend jaar (maar dan met beter weer) te herhalen.